

INTERJÚ

Változatlanul „szakmaiság, szerénység, szorgalom”

– interjú Dr. Boda József ny. nb. vezérőrnaggyal

Always ‘professionalism, modesty, diligence’

– interview with Dr. József Boda, ret. Major General

Szabó Csaba

Dr. PhD, főszerkesztő-helyettes, egyetemi docens,
rendőr alezredes
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége
Széchenyi István Egyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar
csaba.szabo3@bm.gov.hu

Absztrakt:

Dr. Boda József a nemzetbiztosági szakterület ismert és méltán elismert alakja. Sikeres katonai ejtőernyős pályafutást követően érkezett a rendőrök világába, ahol a rendszerváltozás éveitől kezdve hazánk nemzetközi rendőri missziós szerepvállalásának emblematikus szereplője lett – számos esetben vezette a missziókat, amikor pedig nem, Magyarországról koordinálta/koordinálja sikeres megvalósulásukat. A szakmai sikereket idővel követték a tudományos eredmények is, amelyek tudományos fokozatot, főiskolai/egyetemi oktatói karriert, kutatói – főleg rendvédelem-történeti érdeklődésű – életművet eredményezett. Habár tábornok úr e hónapban ünnepli 70. születésnapját, mind szakmai, mind tudományos területen változatlanul aktívan dolgozik. A beszélgetés során egyértelművé vált, hogy ilyen elhivatottságot és munkabírást csak három dolog indokolhat: a szakmaiság, a szerénység és a szorgalom. Vezérőrnagy úrral dr. Szabó Csaba r. alezredes főszerkesztő-helyettes beszélgetett.

Kulcsszavak: nemzetbiztonság, rendészeti oktatás, nemzetközi kapcsolatok, rendészettudomány

Abstract

Dr. József Boda is a well-known and well-respected figure in the profession of national security. After a successful career as a military paratrooper, he entered the world of law enforcement, where he became an emblematic figure of Hungary's international police mission engagement from the years of regime change onwards – leading missions on numerous occasions, and coordinating their successful implementation from Hungary when he was not. Over time, professional success was followed by academic achievements, which led to academic degrees, a career as a college/university lecturer, and a life's work as a researcher – mainly in the field of the history of policing. Even though General is celebrating his 70th birthday this month, he is still active in both professional and scientific fields – and it became clear during the conversation that this dedication and hard work can only be justified by three reasons: professionalism, modesty and diligence.

Keywords: national security, law enforcement education, international relations, law enforcement science

Tábornok úr 65. születésnapja alkalmából készült köszöntő kötet címe Szakmaiság, szerénység, szorgalom volt. A köszöntők visszaemlékezése szerint ezzel a mottóval kezdte dékáni pályázatát, s a szerzők számos aspektusban látták ezt a jelmondatot megjelenni szakmai életútjában. Ön személyesen hogyan emlékszik vissza, hogyan hatotta át ez a gondolat a pályáját?

A Magyar Honvédségnél mélységi felderítő beosztásokban dolgoztam sorkatonákkal, akiket nekem, nekünk személyesen kellett felkészítenünk minden katonai ismeretre az alaki kiképzéstől a lövészetten és az ejtőernyős ugráson keresztül az ismeretlen terepen, az ellenség hátországaiba történő felderítési és más speciális feladatokra. Ez csak alapos szakmai, gyakorlati tudással és személyes példamutatás útján volt elérhető. Ez a szakmaiság volt az, ami az NKE Rendészettudományi Kar (továbbiakban: RTK) vezetése során is vezérelt. Ennek példája volt dékánságom idején, hogy minden elsőéves évfolyamnál én veztettem személyesen az első testnevelés órákat.

Első vezetői beosztásom óta a következő elv vezérelt: Annyi tiszteletet adj meg másoknak, amennyit tőlük elvársz a magad számára! Úgy gondolom, ebben megjelenik a szerénység, melynek minden vezetőt jellemeznie kellene. Soha nem kértem beosztást, elismerést vagy jutalmat, hanem megpróbáltam mindig a legjobb tudásom szerint végrehajtani a rám bízott feladatokat. Ehhez mindig sikerült megtalálnom a megfelelő segítőköt, kollégákat, munkatársakat. Talán hosszabb időbe telt, mint másoknak, de szinte mindent sikerült megvalósítanom, amit korábban elterveztem (külföldi missziók, tudományos fokozat, ezer ejtőernyős ugrás, felsőfokú nyelvvizsga, önálló felsővezetői beosztás, tábornoki rendfokozat), és mindezeket nem értem volna el a kollégáim aktív támogatása nélkül. Néha úgy éreztem, hogy nekem háromszor annyit kell teljesítenem, mint másoknak, hogy ugyanazt a rendfokozatot vagy elismerést megkapjam. Bár 1991-től ezredesi beosztásban szolgáltam, mégis 1997-ig kellett várnom az előléptetésre, és tábornoki kinevezésemre is csak 57 éves koromban került sor.

Hiszem, hogy a kitartás és a szorgalmas munka az, ami előbb-utóbb meghozza a várt eredményt. Vallom, hogy a lelkiismeretesen elvégzett munkának és az egész életen át tartó tanulásnak szintén jelen kell lennie a vezetők életében. A szorgalom alapvetően ezeken alapszik. Szorgalom nélkül nincs eredmény, nincs megfelelő teljesítmény, nincs közös siker.

Ezeket a jellemvonásokat tartottam a legfontosabbaknak, amikor a dékáni pályázatot elkészítettem. A pályázat összeállításához természetesen kikértem az elődeim, a rektor, a rendvédelmi szervek vezetőinek javaslatait is.

2015-ben a kar tényleges állománya 101 fő volt, azonban a más szervektől kirendelt vagy vezényelt dolgozókkal, és további, a karon egyéb munkát végző

munkavállalókkal a teljes létszám – annak általam történő átvételekor – összesen 166 fő volt. A teljes hallgatói létszám több mint 1600 főt tett ki. A karon dolgozó valamennyi munkavállalóval szembeni elvárásként határoztam meg a személyes példamutatást, mind a hivatástudat, mind az etikus magatartás terén, valamint az egységes egyetemi szemléletmód elfogadását, követését. Ennek érdekében rendszeres vezetői értekezleteket, összmunkatársi fórumokat tartottam. Évente kétnapos vezetői és oktatói továbbképzést szerveztem – az elsőt nem sokkal a kar átvétele után a BM NOK-on szakpszichológus segítségével. Az RTK-hoz érkező új oktatók részére felkészítő foglalkozásokat tartottunk.

Fontos feladatként kezeltem a kar és a rendvédelmi szervek közötti nagyon szoros kapcsolat kialakítását. Ennek keretében állandó meghívottja voltam a rendvédelmi szervek vezetői értekezleteinek, az RTK havi értekezleteire pedig a rendvédelmi szervek oktatási vezetői kerültek meghívásra. Bevezettem az éves értékelő állománygyűlést, amelyre az NKE vezetésén kívül a rendvédelmi szervek vezetőit is meghívtuk. Az intézetvezetők és tanszékvezetők pedig az illetékes rendvédelmi szerv főigazgatóságának, igazgatóságának vezetői fórumára kaptak rendszeresen meghívást.

A kar tevékenységének középpontjában a hallgatókkal való foglalkozást állítottam, és ennek rendeltük alá a szervezeti- és tananyagfejlesztéseket. Célom az volt, hogy a kar hallgatói részére a legkorszerűbb rendészeti, szakmai és információs technológiai ismereteket adjuk át. Ehhez elengedhetetlen feltételnek tekintettem az idegen nyelvek ismeretét, alkalmazását, illetve a nemzetközi tapasztalatok megszerzését a tanulmányok során. Fontosnak tartottam, hogy a hivatástudatra, az etikus szakmai és vezetői munkára történő felkészítés is részét képezze a hallgatók mindennapi életének. Ehhez részletesen megismertettük velük a fegyveres és rendvédelmi szervek, az NKE és elődszervezetei hagyományait, történetét. Ebből a célból alakítottunk egy hagyományörző díszszakaszt is, valamint az alapkiképzés részévé tettük a szakmatörténeti múzeumok meglátogatását. A hagyományörzés részeként minden évben két alkalommal kari ünnepség keretében köszöntöttük az RTK és elődszervezetei kerek évfordulós nyugdíjasait, valamint a kerek évfordulós végzett hallgatói osztályokat.

Kiemelt feladatnak tekintettem, hogy kollégáim számára biztosítsuk a feltételeket és a szükséges információkat az oktatói, tudományos és kutatómunkához, amelyet reményeim szerint sikerült is megoldanunk az NKE és a rendvédelmi szervek vezetőinek támogatásával.

A számomra biztosított igen rövid, három éves időszak alatt ezeket az értékeket – szakmaiság, szerénység, szorgalom – próbáltam meg közvetíteni a kollégáim, a kar hallgatói állománya és a megrendelő rendvédelmi szervezetek részére.

Pintér Sándor belügyminiszter úr köszöntő szavait az alábbi kéréssel zárta: „Tégy meg minden tőled telhetőt az elkövetkező időszakban azért, hogy hivatásos élet-pályád tapasztalatait, megszerzett tudásodat a rendvédelmi felsőoktatás szereplői, a rendvédelmi ágazat nagy közössége is megismerje. Tanítsd, hogyan kell ki-kezdhetetlen tisztességgel, az ügyek iránti alázattal és szorgalommal, az emberek iránti empátiával vezetni másokat, megvalósítani feladatokat, példaképpé válni.” Az elmúlt öt évben hogyan, milyen formában tudott eleget tenni ennek a kérdésnek?

A hivatásos jogviszonyom ugyan 2016 nyarán, a hivatásos szolgálat felső korhatárának elérésével megszűnt, de a dékáni munkát folytattam a 2017/2018-as tanév végéig, amikor is 51 év szolgálat után, a felső korhatárt elérve kerültem nyugállományba. Szerencsére az eltelt öt évben volt lehetőségem – ha nem is teljes munkaidőben – a miniszter úr által felvázolt módon elvégezni a feladataimat. 2018 szeptemberétől egy évig a BM személyügyi helyettes államtitkár kérésére az ORFK ROKK rendészeti békefenntartó és polgári válságkezelési missziók koordinátoraként, szakmai főtanácsadójaként dolgoztam. A BM személyügyi helyettes államtitkár javaslata alapján 2019 augusztusától az NKE Tanácsadó Testületének belügyminiszter által delegált tagja vagyok, ahol arra törekszem, hogy megfelelő módon képviseljem a BM és az RTK érdekeit. Még ugyanazon év szeptemberében további három feladat ellátására kaptam megbízatást: a BM közigazgatási államtitkárának felkérésére a Belügyi Szemle tudományos főtanácsadójaként (idegen nyelvi lektor) segítem a Szemlét; a BM személyügyi helyettes államtitkárának megbízása alapján minisztériumi szinten végzem a nemzetközi polgári válságkezelés és békefenntartás, illetve a nemzetközi bűnüldözés elősegítése érdekében a külföldre történő vezénylések koordinálását; végül, de nem utolsó sorban az NKE rektora megbízott a *Magyar Rendészet* szerkesztőbizottsági feladatainak ellátásával.

Ezen kívül folytattam a korábban már elvállalt feladataim végrehajtását: közel tíz éve tagja vagyok az MTA Hadtudományi Bizottságának; a rendőrség tudományos-szakmai folyóirata, a *Rendőrségi Tanulmányok*, illetve a *Rendvédelem-történeti Füzetek* és a *Nemzetbiztonsági Szemle* szerkesztőbizottsági tagságát is ellátom; a doktori témavezetői feladatokat végzek az NKE Hadtudományi és Rendészettudományi Doktori Iskoláiban – az előbbiben négy, az utóbbiban három doktorandusz vonatkozásában; s változatlanul oktatom az NKE Nemzetbiztonsági Intézet Polgári Nemzetbiztonsági Tanszékén a Külföldi hírszerző és biztonsági szolgálatok, A polgári válságkezelés nemzetbiztonsági aspektusai című tantárgyakat.

A fentiekén túl számos társadalmi szervezetnek vagyok tagja, amelyek első-sorban a hagyományok megőrzésével és a hivatásos szolgálat népszerűsítésével

foglalkoznak, úgymint a Békefenntartók Bajtársi Közhasznú Egyesülete, Felderítők Társasága Egyesület, Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, Magyar Hadtudományi Társaság, Magyar Rendészettudományi Társaság, Magyar Rendőrmúzeum Baráti Köre, Rendőrtábornokok Egyesülete, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.

Tapasztalataim összegzéseként az a meggyőződésem, hogy minden volt és jelenlegi vezetőtársamnak kötelessége a megszerzett tapasztalatait átadni a fiatalabb generációnak a katedrán és írásos formában is.

Tábornok úr életrajzából ismeretes, hogy – nagyrészt szervezeti változások okán – katonai egyenruháját rendőri egyenruhára cserélte. Ez a változás hozott-e átalakulást a szakmai vagy személyes identitásában?

1991 nyarán szolgálati érdekből kerültem áthelyezésre az Országos Rendőr-főkapitányság Rendőrség Különleges Szolgálatához (továbbiakban: RKSZ) műveleti parancsnoki beosztásba. Az igazság az, hogy nem volt könnyű beilleszkedni, bár a volt szolnoki alakulatomtól jó néhány leszerelt katona szolgált az RKSZ állományában. Nagyon sok különbség volt a katonai és a rendőri szolgálat között. Itt mindenki hivatásos volt, a beosztott állomány nagy része már az elődszervezeteknél (Rendőri Ezred, Komondor Szolgálat, Súlyom Bevetési Egységek) komoly szakmai tapasztalatra tett szert. Számomra ez egy nagyon más, nagyon új terület volt.

1991–1997 között – a külszolgálatok kivételével – mint az ORFK RKSZ parancsnokhelyettese terveztem, szerveztem, irányítottam és vezettem az állomány különleges műveletekre történő felkészítését, és a különleges rendőri műveleti, taktikai feladatok végrehajtását. Megpróbáltam megfelelni a követelményeknek. 1991 augusztusában, II. János Pál pápa látogatásának biztosításban való részvétellel kezdődött a rendőri pályafutásom, ami hatalmas élményt és szakmai tapasztalatot jelentett számomra. Még ugyanazon év szeptember közepétől egy egyhónapos terroristaellenes túsztárgyalói és lövészoctatói tanfolyamon vettem részt az Amerikai Egyesült Államokban. A kiutazó csapat 24 fős volt, és az RKSZ-es kollégáimon kívül a Nemzetbiztonsági Hivatal és a megyei beavatkozó alegységek is képviseltették magukat. A kint tanultak itthoni bevezetése, hazai viszonyokra való átültetése sem volt egyszerű feladat. Az új dolgok, új technikák, taktikák elismertetése csak komoly erőfeszítések, konfliktusok árán valósult meg.

A korábbi katonai tapasztalataimat felhasználva szoros napirendet, kiképzést, szervezett napi életet alakítottam ki. Havi és éves felkészítési terveket készítettünk, amit a műveleti feladatok függvényében be is tartottunk. Az RKSZ az

1991-es év végére egy igazán fegyelmezett, jól felkészült és ütőképes különleges rendőri alakulattá vált. Számos sikeres elfogást (elsősorban fegyveres és veszélyes bűnözők) és biztosítást (pápa látogatás, az izraeli rendőrfőkapitány látogatása stb.) tudhattunk magunk mögött. A négy bevetési csoport mellett különösen jól felkészültek voltak a precíziós lövészeink, a műszaki és kutyás csoportjaink. A mesterlövő, műszaki és kutyavezetői állomány az idősebb korosztályból állt, és velük szinte baráti kapcsolatot sikerült kialakítanom. Jó példa erre az az eset, amikor 2005-ben már a grúziai ENSZ-misszió rendőri főtanácsadójaként szolgáltam, és az abház elnök orvlövészek elleni védelmét kellett megszerveznem, első szóra és mindenféle ellentételezés nélkül, már nyugdíjas-ként segítettek feldolgozni a korábbi sikertelen merényletek általam hazahozott tapasztalatait, és kidolgozni a megfelelő védelmi taktikát.

1992 májusa és 1993 júniusa között Kambodzsába vezényeltek mint a magyar ENSZ rendőri kontingens parancsnokát, ahol megbíztak egy tartomány rendőri vezetésével is. 1993 második felében itthon, az RKSZ-nél végeztem parancsnokhelyettesi feladataimat. Érdekes időszak volt ez az egész rendőrség számára, hiszen ekkor zajlott a rendőrségi törvény parlamenti vitája. 1993 októberében még a köztársasági elnök, Göncz Árpád is ellátogatott hozzánk, ahol volt szerencsém az RKSZ-t, és annak felkészültségét számára bemutatnom. Az 1994-es évben Mozambikba vezényeltek a magyar ENSZ rendőri kontingens parancsnokaként. Itt egyben a Déli Régió rendőrfőkapitányi beosztását is betöltöttem. Az 1995-ös évet itthon töltöttem az RKSZ parancsnokhelyetteseként, közben lettem a katonai szakanyaggal bővített felsőfokú (C típusú) angol nyelvvizsgát, és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen tudományos fokozatot (dr. univ.) szereztem, valamit végrehajtottam az ezredik ejtőernyős ugrásomat a korábbi katonai alakulatomnál, Szolnokon. 1996 tavasza és 1997 ősze között az országos rendőrfőkapitány Bosznia-Hercegovinába vezényelt ENSZ rendőri külszolgálatra.

Szívesen dolgoztam ezekben a missziókban, de egyik alkalommal sem én kértem a vezénylésemet. Ennek ellenére az itthoni RKSZ-nél 1996-ban történt parancsnokváltásnál ezeket a kiküldetéseket az én ambícióimnak tekintették, és hazatérésem után elismerés helyett negatív dolgokkal szembesültem: átszervezés címén megszüntették a parancsnokhelyettesi beosztásomat, és ügyeletes tiszti beosztást ajánlottak fel helyette. A közelmúltban elhunyt Zsinka András altábornagy úr – akkor még ezredes, az ORFK személyügyi vezetője – segítségével 1997 novemberétől az ORFK Nemzetközi Rendészeti Akadémia (International Law Enforcement Academy – ILEA) Magyar Titkársága vezetőjének neveztek ki, egyben előléptettek ezredessé. Mint magyar igazgató két évig vezettem a titkárságot, majd mint a magyar fél helyszíni képviselője és az ILEA elhelyezésére szolgáló rendvédelmi objektum vezetője segítettem tizenegy éven át az amerikai fél munkáját.

A felsorolt feladatok és beosztások, sikerek és kudarcok – különösen a nemzetközi környezetben végzett munka és vezetői továbbképzések, konferenciák – természetesen hatással voltak a szakmai, vezetői pályafutásomra, és a személyiségem is sokat formáltak.

Szakmai tevékenységének jelentős részét tették ki a külföldi szolgálatteljesítések, a nemzetközi kapcsolatépítés, többek között a CEPOL alapító tagjaként, illetve az ILEA Budapest létrejöttében is komoly szerepe volt. Mennyire értékeli fontosnak a nemzetközi szakmai és emberi kapcsolatokat? Ezek a szakmai és magánéleti barátságok kiállták az idő múlását?

Vezetőként a nemzetközi kapcsolatok elengedhetetlenek egy szervezet sikeres működéséhez. Ezt nagyon jól megtanultam a békefenntartó missziók során, és az ILEA Magyar Titkárságának vezetőjeként, ahol évente 250 fő végzett a nyolchetes tanfolyamokon, és több mint 500 fő a speciális továbbképzésen a volt szocialista országok tagállamaiból, beleértve a szovjet és jugoszláv utódállamokat is. Ez a meggyőződés az ezredfordulón csak tovább erősödött bennem a Szövetségi Nyomozó Hivatal Nemzeti Akadémiájának (FBI NA) elvégzése után. Ezért is lettem tagja a Nemzetközi Rendőri Szervezetnek, a Rendőrfőnökök Nemzetközi Szövetségének és az FBI Végzett Hallgatói Szövetségének. Ezt a kapcsolatrendszert felhasználva sikerült megszerveznem az FBI szakértői bevonásával egy-egy vezetői továbbképzést a magyar rendőrség felsővezetői állományára és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat vezetői állományára részére.

Néhány példát említenék ezen kapcsolatok alakulására, tartósságára. Az ILEA első amerikai igazgatójával, Leslie Kaciban Jr.-ral, az amerikai Szövetségi Nyomozó Hivatal ma már nyugállományú kiemelt különleges ügynökével valódi baráti kapcsolatunk alakult ki. 2017 szilveszterét itt, Budapesten, családotól együtt töltöttük. Évente találkozunk, és 2022-ben még a lánya esküvőjére is meghívást kaptam. A korábban már említett kambodzsai misszióban mint tartományi ENSZ rendőrfőkapitány együtt dolgoztam a khmer rendőrség tartományi vezetőjével, Pich Chivorn dandártábornokkal, akit 2016-ban meglátogattunk a feleségemmel, és azóta is tartjuk vele a kapcsolatot. A boszniai misszióban az ír rendőrökkel – elsősorban a műveleti tisztemmel, Liam Tighe-al – sikerült nagyon jó kapcsolatot kialakítanom; olyannyira, hogy 2001-ben vendégül láttam négyüket a BM NOK-on. Az EU ír elnöksége idején pedig, ahol a CEPOL magyar képviselőjeként vettem részt a szervezet Vezető Testületének ülésén, Dublinban találkoztam velük. A grúziai misszió után a svájci származású helyettesemmel, Anton Widmerrel alakult ki nagyon tartós

kapcsolat, ami 2021-ben bekövetkezett hirtelen haláláig tartott. 2016-ban ők láttak vendégül bennünket Luzanban lévő otthonukban, 2019-ben pedig ők töltöttek nálunk egy hetet.

Az ezredfordulón elvégezte az FBI Nemzeti Akadémiáját. Általában tényként kezelik, hogy a közös történelmi gyökerek mellett az amerikai gondolkodás, így a nemzetbiztonsági gondolkodás is eltér az európaiétól. Mik voltak azok a főbb különbségek, amelyeket leginkább hasznosnak, hazánkban is meghonosítandónak talált? Bő két évtized távlatában változott az ezekről alkotott véleménye?

Az ILEA amerikai igazgatója, Leslie Kaciban Jr. javaslatára 2000 első három hónapjában részt vettem a Szövetségi Nyomozó Hivatal Nemzeti Akadémiájának (Federal Bureau of Investigation National Academy – FBI NA) 200. tanfolyamán a virginiai Quantico-ban, ami hatalmas élményt jelentett számomra. Az oktatói állomány az FBI különleges ügynökeiből és meghívott szakértőkből állt. A tanfolyam a Virginia Egyetem kihelyezett fakultása volt.

Az akadémia Washingtontól kb. 60 km-re délre, az Amerikai Tengerészgyalogység bázisán helyezkedik el, és kiváló lehetőségeket biztosított az oktatáshoz. A legkorszerűbb oktatástechnikai eszközökkel, laboratóriumokkal, 24 órán keresztül nyitva tartó könyvtárral és számítógéptermekekkel volt felszerelve. A fizikai felkészítéshez egy három teremből álló tornacsarnok, egy súlyemelő terem, egy fitnesszterem, egy fedett uszoda állt rendelkezésre az épületen belül. Emellett futballpálya, akadálypálya, futópályák, teniszpályák, gyeplabdapályák is megtalálhatók voltak az épületen kívül. A lökiképzéshez számos különböző típusú lögyakorló pályát biztosítottak. A gyakorlati oktatáshoz egy szinte mindenfajta épületet magába foglaló kisvárost építettek. Itt gyakorolt az FBI Beavatkozó és Tűsztárgyaló csoportja is. A gépkocsivezetéshez egy különleges eszközzel felszerelt vezetési pálya állt rendelkezésünkre. A tananyag kialakításában – az egyetemi akkreditáció miatt – a Virginia Egyetem is részt vett. Az egyetemnek helyszíni irodája működött az akadémián. Azok a hallgatók, akik teljesítették az egyetem által előírt 13 szemeszter órárt, elkészítettek egy legalább 8–10 oldalas tanulmányt az adott témában, és eredményes vizsgát tettek, főiskolai diplomát kaptak az adott képzésre vonatkozóan.

A 200. tanfolyamon 268 hallgató vett részt az USA 49 államából, a négy haderőnem katonai rendőri szolgálatától, valamint 22 külföldi országból 32 rendészeti szakember. A szolgálati idő átlaga 18 év, az átlag életkor 41 év volt, 97% főiskolai diplomával rendelkezett és 92% vezetői beosztásban teljesített szolgálatot. A tanfolyam során oktatott tantárgyak – ha már a gondolkodásbeli különbség a témánk – magukért beszélnek: egészséges életmódra nevelés a rendészeti

szerveknél, igazgatás/vezetés a rendészeti szerveknél, mikroszámítógépek a vezetők számára, vezetés, etika és döntéshozatal, jogi ismeretek a parancsnokok számára, jogi ismeretek a beosztott tisztek számára, alkalmazott viselkedéstudomány a rendészeti tevékenységek (műveletek) során, a hatékony írásos kommunikáció, a hatékony közlésmód, bizonyíték-fotózás, halálesetek nyomozása, vezetői és költségvetési tervezés, bűnözői csoportok kialakulása és viselkedésük, kihallgatás pszichológia, bűnügyi technikai ismeretek rendészeti vezetők számára, bűnügyi elemzés és értékelés a gyakorlatban, feszültségkezelés a rendészeti szerveknél, irányított bűnügyi kutatómunka, emberi viselkedéstudomány a rendészeti szerveknél, önálló rendészeti kutatómunka, átszervezések és fejlesztések végrehajtása, napi problémák a rendészeti szerveknél, a sajtóval való kapcsolattartás a rendészeti vezetők számára, az erőszakos bűnözői magatartás (a biológiai megközelítés). Speciális tárgyak voltak a testnevelő tanácsadói kurzus, vegyi anyagok használata a rendészeti szerveknél, napi problémák a kábítószer-ellenes szolgálatoknál, a számítógépek használati lehetőségei a rendészeti szerveknél, a napi problémák a fehérgalléros bűnözés elleni fellépés során. Ezen túlmenően – saját választásom alapján – elvégeztem még a tömegtájékoztatás és a rendőrség, kihallgatási taktikák és technikák, etika a rendészeti szerveknél, láthatatlan ujjlenyomatok (a bűnügyi helyszíntől a tárgyalóteremig), végrehajtói vezetési szeminárium, jövőkutatás és a rendészeti szervek és a vezetői kihívások kurzusokat. Testnevelésből a 10. hét végére egy 16 km-es akadályokkal nehezített pályát kellett – fizikai állapottól függően – végigfutni vagy gyalogolni. Emellett az első és az utolsó héten felmérések voltak, fekvőtámaszból, felülésből, 2400 méteres futásból, lépcsőzésből. Mérték ezen kívül a vérnyomást, a hajlékonyságot és a testzsírmértéket is.

A külföldi hallgatók részére külön programokat szerveztek. Ennek keretében meglátogattuk a Faryfax-megyei Rendőr Akadémiát és négy órát töltöttünk együtt egy járőr kocsiban a helyi rendőrrjárőrrel Washingtonban. Egy másik szakmai program keretében két és fél napot töltöttünk New Yorkban, ahol a városnézésen túl megismerkedtünk az ott sikeresen alkalmazott „nulla tolerancia” elméletével és gyakorlatával. Látogatást tettünk több rendőrpáncsnokságon és objektumban, ahol betekintést nyertünk a rendőrök napi munkájába is.

Hazatérésem után a megszerzett ismeretek hasznosítása alapján javaslatokat tettem arra, hogy évente egy magyar rendészeti vezető részvételét biztosítsák ebben az oktatási formában, egy egyhetes vezetőképző tanfolyam kerüljön megszervezésre a megyei főkapitányok és a többi magyar rendészeti szerv hasonló beosztású vezetői számára, egyhetes szervezett bűnözés elleni tanfolyam kerüljön megszervezésre a megyei rendőr-főkapitányságok (továbbiakban: MRFK) bűnügyi és közbiztonsági igazgatói számára, biztosítsanak részvételi lehetőséget

legalább egy fő részére az FBI által 2000 júliusában megrendezésre került „*Jövő kutatás a rendészeti szerveknél*” című szakmai konferencián az ORFK Stratégiai Tervező osztályáról, az USA-ban jól működő Polgári Rendészeti Akadémiák tapasztalatait felhasználva induljanak Rendészeti Szabadegyetemek, az FBI Nemzeti Akadémiájához hasonló, de rövidebb idejű és kisebb létszámú tanfolyamok kerüljenek megszervezésre valamennyi magyar rendészeti szerv bevonásával, szervezzenek számítógépes tanfolyamokat a rendészeti szervek vezetői számára a BM NOK-nál, a távoktatásban rejlő lehetőségeket fokozottabban használják a rendészeti oktatásban, nagyobb mértékben támogassák a rendészeti kutatás-fejlesztés előrejelzést, ilyen részlegek, csoportok létrehozását a BM-hez tartozó valamennyi rendészeti szervnél és a MRFK-kon, alapozva a már meglévő Bűnügyi Elemző és Értékelő csoportokra, az FBI által biztosított szakanyagokat adják át az érintett rendészeti szervek számára, támogassák cikkek megjelentetését a szakmai folyóiratokban, illetve biztosítsanak nagyobb arányú magyar részvételt az ILEA-n folyó oktatásban (magyar oktatók és előadók, szakmai programok biztosításával).¹

Az FBI Nemzeti Akadémián szerzett ismeretek és kapcsolatok nagy hatással voltak a további vezetői és oktatói munkámra. Több mint húsz év után is az a véleményem, hogy az ott tanult hatékony vezetői ismeretek itthon is nagyon jól és sikeresen alkalmazhatóak. Mai napig ható fő meggyőződésemmé vált, hogy a nálunk jelenleg több lábbon álló rendészeti vezetőképzést az RTK-n kellene összpontosítani.

Tábornok úr a mai napig aktívan publikál, illetve a Belügyi Szemle idegen nyelvi lektoraként tevékenykedik. Hogyan látja a rendészettudományi publikációk helyzetét tudományos pályafutásának kezdetétől napjainkig? Mennyire él a rendészettudomány? Hozott-e az MTA tudományterületi akkreditációja minőségi változást? A tudományterület alakulásában hol helyezkedett/helyezkedik el a Belügyi Szemle, milyen szerepet töltött/tölt be?

Nagyon fontosnak tartom, hogy egy tudományterületnek legyenek meg az alapjai: az MTA illetékes szakosztálya ismerje el, legyen elérhető doktori képzés, legyenek szakfolyóiratok, tudományos munkák, amelyekben a tudományterülettel foglalkozó írások jelennek meg.

2003-ban Szabó András akadémikus kezdeményezésére a Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdasági és Jogtudományi Osztálya befogadta önálló tudományágként a rendészettudományt, kezdeményezésükre megalakult

¹ Boda József: Jelentés az FBI Nemzeti Akadémián való részvételről (2000. április. 6.). BM Irrattár.

a Rendészettudományi Bizottság. A rendészet elméleti kutatásának ez a szervezeti formája először 2007-ben, szintén Szabó András kezdeményezésére jött létre. Első elnöke prof. dr. Korinek László akadémikus, a Belügyi Szemle akkori főszerkesztője volt. A Magyar Tudományos Akadémia 2012-ben végrehajtott reformja tette szükségessé az albizottsági formában történt újjászervezést. A Rendészeti Albizottság elnöke 2021-től prof. dr. Sallai János r. ezredes, az RTK tanszékvezetője.

Az Országos Doktori Tanács honlapján, a társadalomtudományok tudományterületén belül nevesítik a rendészettudományt mint tudományágot, és a doktori iskolák között 2015-től a Rendészettudományi Doktori Iskolát (továbbiakban: RDI). 2021. március 23-án sor került az RDI-n az első sikeres doktori védésre. Kui László r. alezredes *„A magyar határőrizet technikai generációváltásai és lehetséges fejlesztési irányok”* című doktori értekezését és a nyilvános vitán nyújtott teljesítményét a bíráló bizottság 91%-os „summa cum laude” minősítéssel értékelté.

A rendészettudomány fejlődése szempontjából mérföldkönek tekinthetjük, hogy a Rendészettudományi Karon a dr. Sallai János professzor által vezetett „Karvasy Ágoston Rendészetelméleti és történeti kutatóműhely” keretében egy Rendészettudományi szaklexikon készült el, amelynek kidolgozásába a kar oktatóin kívül a rendvédelmi szervek szakértői is bevonásra kerültek. A munkában összesen 167 résztvevő; kidolgozó/szakértő, lektor, szaknyelvi fordító, szerkesztő és más közreműködő vett részt (Boda, 2019).

Az Oktatási Hivatal 2015. december 11-én akkreditálta az RDI-t, ami mérföldkövet jelent nemcsak a kar, hanem a rendészettudományt művelő tudósok és doktoranduszok számára is. Az RDI alapító vezetője prof. dr. Kerezsi Klára lett. 2016. március elsejével megalakult az RDI Tanácsa. Az RDI képzést elindítottuk a 2015/2016-os tanév második felében. 2016 novemberében már sor került az RDI által elsőként befogadott habilitáció sikeres teljesítésére, dr. Hautzinger Zoltán egyetemi docens által.

Dr. Janza Frigyes r. tábornok kezdeményezésére a rendészettudomány művelői és támogatói 2004. május 24-én, 116 alapító taggal létrehozták a Magyar Rendészettudományi Társaságot. A Magyar Rendészettudományi Társaság Alapszabályzatának 1. §. 5. pontja alapján *„a Társaság rendeltetése a rendszettel kapcsolatos tudományos ismeretek kérdéseinek vizsgálata és az ahhoz kapcsolódó társadalmi tevékenység összefogása.”* Ezért a társaság célja *„a rendészettudománnyal és a rendszettel kapcsolatos tudományos ismeretek fejlesztése, az egyes rendészeti problémák tudományos vizsgálata; a rendszettel összefüggő és más kapcsolódó szakterületek iránt érdeklődő, azokkal tudományos igénnyel foglalkozó vagy foglalkozni kívánó állampolgárok összefogása,*

a rendészettudomány fejlődésének szolgálata, a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásának segítése; megfelelő fórum biztosítása a Társaság tagjai részére ismereteik bővítésére, kutatásaik segítésére, szakmai eredményeik terjesztésére, publikálására, szakmai színvonaluk emelésére, továbbá érdekeik védelmére; a magyar rendészettudományi élet hagyományainak felkutatása, ápolása, a szakmai egység és az együvé tartozás érzésének, gyakorlatának erősítése.” (Sallai, 2015).

A fentiek alapján minden adott ahhoz, hogy a tudományterület sikeres legyen. Ehhez a Belügyi Szemle nagyban hozzájárult azzal, hogy A kategóriás folyóiratként befogadta, befogadja a rendészeti tárgyú tanulmányokat a terület fiatalabb és tapasztaltabb művelőitől is.

Tábornok úr a Ludovika Múzeumnak adományozta tábournoki egyenruháját, illetve talán kevesen tudják, hogy az ezredesi egyenruhája a pákozdi Katonai Emlékpark – Nemzeti Emlékhelyen van kiállítva. Honnan származik az adományozás ötlete? Mennyire fontos önnek a hagyományörzés, az elődök munkásságának, örökségének megismerése, megismertetése?

Gyermekkorom óta érdekel a történelem, már 1969–1970-ben részt vettem szakmunkástanulóként az országos történelmi versenyeken. Katonaként a hadtörténelemmel foglalkoztam, majd a rendőrség és a többi rendvédelmi szerv története került az érdeklődési körömbe. Ezért amikor a Rendőrmúzeum Baráti Köre azzal keresett meg 1997-ben, hogy a kambodzsai ENSZ rendőri misszióban viselt egyenruhámot szeretnék kiállítani Tarnamérán, azonnal odaajándékoztam számukra. A grúziai ENSZ misszió után pedig a Fejér megyei rendőrfőkapitány keresett meg azzal a kéréssel, hogy Pákozdon, a Katonai Emlékparkban a támogatásukkal létrehoznak egy békefenntartó kiállítást, és ehhez kérnek tőlem egy egyenruhát. Így került az ezredesi egyenruhám a Katonai Emlékparkba, ahol a békefenntartásról szóló katonai emlékek között a rendőri békefenntartás emlékei is megtalálhatóak. Katonai egyenruháimat (őrnagyi gyakorló és társasági) már korábban a volt alakulatom – ma MH vitéz Bertalan Árpád 1. Különleges Műveleti Dandár – csapatmúzeuma számára adományoztam. Ilyen előzményekkel természetesnek tűnt számomra, hogy nyugdíjba vonulásom után a díszegyenruhámot felajánlom a Ludovikán létrehozott történelmi kiállítás számára. Talán segít ez is a hallgatók hivatástudatának erősítésében. Mindezekből úgy gondolom kitűnik, hogy fontosnak tartom a hagyományok ápolását és megőrzését.

A tárgyi emlékeken kívül mindig arra törekedtem, hogy a még élő szemtanúkkal megírassam az emlékeiket, és szakértők bevonásával dolgozzuk fel a különböző katonai és rendvédelmi szervezetek történetét. A BM NOK gondozásában

látott napvilágot 2001 és 2010 között évente a rendvédelmi békefenntartás éves eseményeit feldolgozó kiadvány „*A magyar rendvédelmi erők szerepe, részvétele a nemzetközi békefenntartásban*” címmel. A Böszörményi út 21. szám alatti rendvédelmi objektum történetéről szóló kiadványt 2005-ben jelentettük meg „*A csendőrlaktanyától a BM Nemzetközi Oktatási Központig*” címmel. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálathoz kerülésem után a szolgálathoz tartozó szakterületek történetét dolgoztuk fel történészek segítségével „*Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785–2011*” címmel, valamint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasággal közösen egy konferenciakötetet jelentettünk meg „*A XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei*” címmel (2014). Az ejtőernyőzés területén a Zrínyi Katonai Kiadó segítségével sikerült megjelentetni a „*Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere*” és „*Legendák és titkok katonái. A mélyégi felderítés története*” című, valamint az „*Ejtőernyősök, leventék, sorkötelesek és sportolók, a polgári ejtőernyőzés története*” című könyveket. Az NKE rektorának jóvoltából 2023. május 31-től az érdeklődők kézbe vehetik a rendőri békefenntartásról szóló kiadványunkat „*Rendőrök két baretben. A rendőri békefenntartás/polgári válságkezelés kézikönyve*” címmel, amely személyes visszaemlékezéseken keresztül mutatja be a magyar rendvédelmi szervezetek tagjainak helytállását a különböző nemzetközi missziókban.

A könyveken és egyéb cikkek megjelentetésén túl mindig törekedtem arra, hogy az általam vezetett szervezet történetét egy helyi kiállítás is bemutassa. A BM NOK, az NBSZ és az NKE Nemzetbiztonsági Intézet Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék, az NKE RTK objektumaiban is létrehoztuk ezeket a szervezettörténeti kiállításokat az ott dolgozók és tanulók ismereteinek bővítése érdekében.

E kiemelkedő karrierív mellett milyen szerepet töltött be az életében a család? Megmaradt-e életében az ejtőernyős ugrás? Lett-e új hobbija, amivel szívesen tölti szabadidejét?

Amiről eddig szó esett nem sikerülhetett volna egy szilárd családi háttér nélkül. Az első házasságomból három leánygyermekem született. Sajnos a feleségem 2007-ben elhunyt. Ő szilárd támaszom volt 34 éven át a katonai, rendőri és külszolgálati éveim alatt. Mindig számíthattam rá, ezért nagy veszteség volt a halála, amit nehezen dolgoztam fel. Jelenlegi feleségemmel, aki szintén megözvegyült, 2009-ben házasodtunk össze. A korábbi évek tanulságaiból tanulva, megpróbálok vele, a gyerekeinkkel, az unokáinkkal, és a dédunokáinkkal sokkal több időt eltölteni.

Az utolsó, 1034. ejtőernyős ugrásomat 2017-ben, a volt szolnoki sorkatonáimmal hajtottam végre. Szerettem volna ezt megismételni velük a 70. születésnapomhoz kapcsolódóan, de a 2021-es szívműtétem miatt sajnos nem kaptam meg ehhez a szükséges orvosi engedélyt. Viszont a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége Tanácsadó Testületét 2012-től továbbra is vezetem.

Új hobbit nem kerestem, a nagy család (négy gyerek, hét unoka, dédunoka), a fent említett szervezetekben végzett munka, és a tanácsadói tevékenység kitölti a mindennapjaimat. A szabadidőmet elsősorban olvasással és történelmi témájú filmek megtekintésével töltöm.

Felhasznált irodalom

Boda J. (Főszerk.) (2019). *Rendészettudományi Szaklexikon*. Dialóg Campus.

Sallai J. (2015). A magyar rendészettudomány etablációja. *Belügyi Szemle*, 63(6), 5–28. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.6.1>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Szabó Cs. (2023). Változatlanul „szakmaiság, szerénység, szorgalom” – interjú Dr. Boda József ny. nb. vezérőrnaggyal. *Belügyi Szemle*, 71(7), 1307–1321. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.7.11>